

Наукові перспективи
Видавнича група

ISSN 2786-5274 (Print)
DOI:10.52058/2786-5274-2025-9(49)

*Ми йдемо за Того, чому
немає чини в усьому світі –
за Батьківщиною.*
О. Довженко

Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ"

СЕРІЯ "ПРАВО"

СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

№ 9(49) 2025

Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління
у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

*(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право»,
Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 9(49) 2025

Київ – 2025

Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration

within the work of the Publishing Group «Scientific Perspectives»

«Scientific innovations and advanced technologies»

(Series « Management and administration», Series «Law», Series «Economics», Series «Psychology», Series «Pedagogy»)

Issue № 9(49) 2025

Kyiv – 2025

ISSN 2786-5274 Print

УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-9\(49\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-9(49))

**«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2025. № 9(49) 2025. С. 2141**

*Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління
(Рішення від 08.09.2025, № 4/9-25)*

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.*

*Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук
Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації
«Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і
психологів з духовно-морального виховання».*

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290
журналу присвоєно категорію "Б" із права**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89
журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу
присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво та
торгівля, 015 - професійна освіта**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.08.2023 № 1035 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальності 053 - психологія**

*Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google Scholar та до
міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.*

*Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління,
права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення
результатів наукових досліджень.*

Головний редактор:

Романенко Євген Олександрович — доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

- Білавич Г.В., Кондур О.С., Романишин Р.Я., Озарко В.Р.** 1663
ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ДОСВІДУ КАФЕДРИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ КАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА (ДО 85-РІЧЧЯ СТВОРЕННЯ ВИШУ)
- Божок О.А.** 1677
ЦІЛЬОВИЙ ТА ЗМІСТОВИЙ КОМПОНЕНТ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ (1991-2004 рр.)
- Бойченко М.А.** 1690
СУЧАСНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА/СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА
- Борисова Ю.В.** 1699
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТІВ: ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ
- Ван Пань** 1720
ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРАЦЯХ КИТАЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ УЧЕНИХ
- Галіцан О.А., Штреблєв М.Ю.** 1729
М'ЯКІ НАВИЧКИ ВЧИТЕЛЯ ЯК МАРКЕР ФАСИЛІТАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З УЧНЯМИ У ПЕДАГОГІЦІ ПАРТНЕРСТВА
- Гарашенко А.П., Пшенична О.С.** 1739
ПРОФЕСІЙНІ ТА ОСОБИСТІСНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА У КОНТЕКСТІ STEM-ОСВІТИ
- Горват М.В.** 1750
ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

УДК 37.013.42:373.3

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-9\(49\)-1750-1758](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-9(49)-1750-1758)

Горват Маріанна Василівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти, Мукачівський державний університет, м. Мукачево, <https://orcid.org/0000-0003-2320-9731>

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Анотація. Стаття присвячена розробці теоретико-методичних засад професійної підготовки студентів педагогічних спеціальностей до формування соціокультурної ідентичності молодших школярів у контексті реалізації Концепції Нової української школи (НУШ).

Обґрунтовано актуальність дослідження, зумовлену процесами глобалізації, інтенсивним розвитком інформаційного суспільства, культурним розмаїттям та кризою традиційних соціалізаційних інститутів. Підкреслено, що сучасний педагог має бути готовим до виховання свідомої, толерантної, культурно ідентифікованої особистості молодшого школяра, спроможної гармонійно співіснувати у полікультурному суспільстві та зберігати національні традиції.

Проаналізовано наукові підходи до проблеми: міждисциплінарний, що інтегрує соціально-педагогічні, психологічні, культурологічні та етнопедагогічні концепції; компетентнісний, орієнтований на розвиток професійних та особистісних якостей майбутнього вчителя; соціально-педагогічний, спрямований на створення виховного середовища взаємоповаги й діалогу культур.

Показано необхідність інтеграції теоретичної підготовки з практичними методиками: тренінгами, рольовими іграми, проектною діяльністю, використанням цифрових платформ та віртуальних симуляцій, що формують професійну гнучкість і готовність до роботи в умовах різноманіття. Узагальнено результати емпіричного дослідження, що підтвердили ефективність комплексних соціально-педагогічних умов у формуванні у студентів культурної чутливості, емпатії, комунікативної компетентності, навичок співпраці та критичного мислення.

Зроблено висновок про необхідність модернізації навчальних планів педагогічних університетів, що передбачає розробку інноваційних освітніх моделей підготовки майбутніх педагогів, здатних поєднувати національні й загальнолюдські цінності у вихованні дітей покоління Альфа та ефективно реалізовувати стратегічні цілі НУШ. Матеріали дослідження становлять науково-практичний інтерес для викладачів ЗВО, учителів початкової школи, методистів і розробників освітніх стандартів.

Horvat Marianna Vasylivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Primary Education, Mukachevo State University 89600, Mukachevo, <https://orcid.org/0000-0003-2320-9731>

STUDENTS' PREPARATION FOR THE FORMATION OF SOCIOCULTURAL IDENTITY OF PRIMARY SCHOOL PUPILS IN THE CONTEXT OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

Abstract. The article presents an in-depth study of the theoretical and methodological foundations of preparing future teachers to develop the sociocultural identity of primary school students in the context of the New Ukrainian School (NUS) reform. The relevance of the research is justified by the challenges posed by globalization, rapid digitalization, multiculturalism, and the weakening of traditional socialization institutions, which require educators to be equipped with advanced competencies for guiding children's cultural and civic development. The study emphasizes that modern teachers must be prepared to nurture a culturally aware, tolerant, and socially responsible young generation capable of maintaining national traditions while engaging positively in a multicultural society. The article analyzes interdisciplinary approaches integrating pedagogy, psychology, sociology, ethnopedagogy, and cultural studies; competency-based approaches aimed at building professional and personal qualities; and socio-pedagogical strategies for creating a supportive environment of mutual respect and cultural dialogue. The necessity of combining theoretical training with practical and technological innovations is highlighted, including simulation exercises, project-based learning, role-playing games, interactive training programs, and digital platforms that enhance teachers' flexibility and readiness to work with diverse groups. Empirical data confirm the effectiveness of implementing a system of socio-pedagogical conditions to foster cultural sensitivity, empathy, communication skills, teamwork, and critical thinking among teacher education students. The study concludes that revising teacher training curricula and introducing innovative educational models is crucial for preparing educators to meet NUS objectives, harmonize national and universal values, and respond to the educational needs of Generation Alpha. The findings provide practical implications for teacher educators, school practitioners, education policymakers, and curriculum designers seeking to modernize teacher preparation in Ukraine and beyond.

Keywords: sociocultural identity, New Ukrainian School, students' preparation, primary school pupils, socio-pedagogical conditions, professional competence.

Постановка проблеми. У сучасному світі, позначеному інтенсивними глобалізаційними процесами, швидким розвитком інформаційного суспільства та динамічними соціокультурними трансформаціями, питання формування соціокультурної ідентичності особистості набуває особливої актуальності.

Особливо це стосується молодших школярів, які перебувають на початковому етапі соціалізації та становлення власного «Я». У контексті Нової української школи (НУШ), що орієнтована на компетентнісний підхід, ключовим завданням є виховання толерантної, свідомої особистості, здатної гармонійно співіснувати в полікультурному середовищі, зберігати національні цінності та поважати культурне розмаїття.

Однак сучасна педагогічна практика стикається з низкою викликів: недостатньою підготовкою педагогів до формування соціокультурної ідентичності учнів, фрагментарністю методичних підходів, а також впливом глобалізаційних тенденцій, що можуть послаблювати національну ідентичність.

Проблема полягає у відсутності цілісної системи підготовки студентів педагогічних спеціальностей до формування соціокультурної ідентичності молодших школярів, що відповідає вимогам НУШ.

Недостатня увага до міждисциплінарного підходу, який інтегрує соціальну педагогіку, психологію, культурологію та етнопедагогіку, ускладнює розвиток у студентів необхідних компетентностей для виховання в учнів ціннісного ставлення до культури, толерантності та громадянської свідомості.

Крім того, сучасні виклики, такі як інформаційна перенасиченість, криза традиційних інститутів соціалізації та зростання культурної маргінальності, вимагають переосмислення методів підготовки майбутніх педагогів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема підготовки студентів до формування соціокультурної ідентичності молодших школярів у контексті реалізації Концепції Нової української школи набуває дедалі більшої актуальності, оскільки сучасний освітній простір орієнтується на виховання свідомої, культурно ідентифікованої особистості. Теоретичні засади соціокультурної ідентичності ґрунтуються на міждисциплінарному підході, що поєднує філософсько-антропологічні, соціологічні, психологічні та культурологічні виміри (І. Бех, Е. Борінштейн, К. Журба, І. Червинська, В. Шахрай).

Соціальні аспекти компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутніх педагогів у площині міжособистісної взаємодії та культурної відкритості розглядаються у працях Т. Алексеєнко, І. Вальдман, В. Ільганаєвої. Науковці М. Бахтін, В. Біблер, В. Бичков, В. Бурлачук акцентують на значенні дивергентного мислення, інтерпретації художніх образів та інтеграції культурного досвіду в освіту як важливої складової соціокультурної ідентичності учнів.

Компетентнісний підхід як теоретико-методологічна основа підготовки вчителя початкової школи висвітлюється у працях Н. Бібик, О. Вербицького, Б. Гершунського, О. Локшиної, О. Овчарук, І. Родигіної, О. Савченко, А. Хуторського, Т. Фоменко.

У контексті формування соціокультурної ідентичності молодших школярів особливу увагу дослідники приділяють мистецтву як засобу виховання культурної належності (О. Гайдамака, Л. Масол, О. Отич, Н. Миропольська, О. Рудницька).

У сучасних дисертаційних роботах простежується поступове наближення до порушеної проблематики. Н. Дідур розкриває соціальну відкритість учителя як компонент соціокультурної компетентності; Калініна Н. пропонує стратегії розвитку соціальної компетентності учнів; Нагайченко Н. й Прямікова Є. аналізують зміну ролей суб'єктів освіти. Водночас Т. Закутна, І. Левицька, акцентують на важливості соціокультурної підготовки студентів педагогічних спеціальностей. Актуальними є також праці, що розглядають лінгвокраєзнавчі та міжпредметні підходи до соціокультурної ідентичності (Бабкова-Філіпенко Н., Ніщенко М.).

Вагомий внесок у розробку практичних аспектів підготовки студентів до виховання ціннісних орієнтирів і кооперативних умінь зроблено у публікаціях М. Горват та М. Кузьми-Качур. Дослідниці розкривають особливості професійної діяльності майбутнього вчителя з дітьми покоління Альфа [3], діагностують готовність студентів до виховання гуманістичних цінностей [5], а також пропонують ефективні засоби формування кооперативних умінь як складника соціальної взаємодії [3].

Попри наявність теоретичних і практичних напрацювань, в освітньому дискурсі залишається недостатньо розробленим цілісний підхід до професійної підготовки студентів з метою формування соціокультурної ідентичності молодших школярів. Зокрема, бракує методичних моделей, що інтегрують соціокультурний, мистецький та емоційно-ціннісний компоненти підготовки у межах педагогічних освітніх програм.

Метою статті є аналіз теоретичних засад підготовки студентів педагогічних спеціальностей до формування соціокультурної ідентичності молодших школярів у контексті Нової української школи, обґрунтування та розробка соціально-педагогічних умов, що сприятимуть розвитку професійних компетентностей майбутніх учителів, вихованню толерантної, свідомої особистості учнів, здатної до гармонійної взаємодії в полікультурному суспільстві, та збереженню національних і загальнолюдських цінностей.

Методи дослідження: аналіз, синтез і узагальнення теоретичних підходів до формування соціокультурної ідентичності, діагностика професійних компетентностей студентів, моделювання соціально-педагогічних умов для інтеграції інноваційних технологій у підготовку педагогів.

Виклад основного матеріалу. У контексті реалізації Концепції Нової української школи формування соціокультурної ідентичності молодших школярів є складним міждисциплінарним завданням, що потребує синтезу педагогічних, психологічних, культурологічних та соціально-педагогічних підходів. Професійна підготовка студентів педагогічних спеціальностей повинна виходити за межі формування лише методичних умінь, охоплюючи також розвиток глибокого розуміння культурних процесів, здатності критично осмислювати сучасні соціальні реалії та інтегрувати їх у власну виховну практику. Як зазначає Заредінова В., ефективний освітній процес у закладах

вищої освіти передбачає, щоб компетентісно-ціннісний компонент став системоутворювальним, адже саме він забезпечує формування структурно-змістових соціокультурних цінностей у здобувачів і дозволяє їм діяти у багатовимірному культурному просторі [4].

Соціокультурна ідентичність розглядається в сучасній педагогічній науці не лише як належність до певної нації чи етносу, а й як усвідомлене прийняття духовних, моральних, мистецьких, мовних, релігійних, правових і освітніх норм, що становлять основу культурного буття. Це також відкритість до культурного розмаїття, готовність до діалогу і толерантної взаємодії. У цьому аспекті важливою є позиція Беха І. та Журби К., які у своїх працях розглядають національно-культурну ідентичність як ціннісно-світоглядну основу становлення особистості, підкреслюючи, що вона формується у взаємодії внутрішніх і зовнішніх чинників, де педагог виступає посередником між культурою суспільства та особистим досвідом дитини [1]. Це твердження відображає ключову роль учителя у створенні умов для усвідомленої культурної самоідентифікації школяра.

Дослідження Силенко Н. показують, що формування національно-культурної ідентичності молодших школярів у процесі взаємодії сім'ї та школи стає успішним за умови реалізації комплексу організаційно-педагогічних умов, серед яких особистісно-орієнтований, ціннісно-мотивувальний та діяльнісно-компетентісний підходи, а також системна співпраця школи та родини через тематичні майстер-класи, спільні мистецькі проєкти і педагогічні практикуми [6]. Це дозволяє поєднати навчальний і виховний процеси, створюючи для дитини цілісний культурний простір.

Важливим чинником підготовки студентів є розвиток їхньої власної культурної чутливості та емпатії. Як підкреслюють Горват М. та Кузьма-Качур М., саме *soft skills* викладача – зокрема комунікаційна гнучкість, вміння вести діалог і знаходити компроміси – істотно впливають на здатність педагога створювати сприятливе середовище для формування соціокультурної ідентичності учнів. Науковиці зазначають, що робота з дітьми покоління Альфа вимагає від учителя особливих комунікативних стратегій, високої емоційної інтелігентності та здатності поєднувати традиційні виховні методи з інноваційними технологіями, що відповідає сучасним викликам освіти [3].

Досвід, представлений у роботах Ваврич О., доводить, що майбутній учитель початкової школи, в якого сформована власна соціокультурна ідентичність, проявляє толерантність, культурну гнучкість і здатність працювати в умовах різноманіття, що, у свою чергу, стає моделлю для наслідування молодшими школярами [2]. Таким чином, підготовка студентів має бути спрямована не лише на засвоєння ними відповідних знань, а й на їх особистісний розвиток у культурно-ціннісному аспекті.

Психолого-педагогічний аспект підготовки майбутніх учителів також є невід'ємною складовою цього процесу. Концепція Е. Еріксона, яка підкреслює

значення історичного і соціального контексту у формуванні ідентичності, допомагає студентам усвідомити, що культурна належність дитини поєднується з її індивідуальними особливостями і потребує педагогічної підтримки для гармонійного розвитку. Використання етнопедагогічних підходів, висвітлених Л. Нагорною, підкреслює роль національної культури як основи виховання громадянської свідомості, а соціологічні підходи О. Петровського, що розглядають соціалізацію як процес адаптації, індивідуалізації та інтеграції, дозволяють сформуванню у студентів комплексне бачення розвитку особистості в культурному середовищі.

Не менш важливою є інтеграція практичного досвіду у процес підготовки майбутніх педагогів. Педагогічна практика у школах, які працюють за принципами НУШ, дає змогу студентам не лише спостерігати, а й активно формувати соціокультурний простір класу. Така взаємодія з учнями і колегами сприяє виробленню індивідуальних стратегій роботи з дітьми, у тому числі з представниками різних етнічних і культурних груп. У цьому контексті доцільним є застосування інноваційних педагогічних технологій: рольових ігор, моделювання ситуацій міжкультурної взаємодії, використання цифрових платформ (Moodle, Google Classroom) та віртуальних симуляцій, що дають змогу студентам відпрацьовувати навички вирішення конфліктних ситуацій і розвитку толерантності.

Таким чином, викладання дисципліни «Соціальна педагогіка» у системі підготовки студентів педагогічних спеціальностей має набувати діяльнісного, особистісно-рефлексивного характеру. Це передбачає послідовне занурення у проблематику соціокультурного виховання, практичну апробацію здобутих знань та формування у майбутніх учителів емоційної включеності, культурної чутливості та педагогічної відповідальності. Поєднання теоретичних напрацювань [1; 2; 3], емпіричних досліджень [4; 5] і практичного досвіду у школах НУШ створює умови для цілісної підготовки педагога, здатного виховувати у молодших школярів культурну гідність, взаємоповагу та громадянську свідомість.

Практичні рекомендації. Для ефективної реалізації соціально-педагогічних умов підготовки студентів необхідно впроваджувати комплексний підхід, який поєднує теоретичну підготовку, практичну діяльність і сучасні технології.

Важливим є включення до навчальних планів педагогічних університетів спеціалізованих курсів, які охоплюють етнопедагогіку, міжкультурну комунікацію та психологію ідентичності. Такі курси мають бути орієнтовані на глибоке розуміння феномену соціокультурної ідентичності та її ролі в розвитку молодших школярів. Наприклад, студенти можуть вивчати, як національна культура, за Л. Нагорною, формує «генетичний код» нації, і як цей код може бути інтегрований у виховний процес через ознайомлення учнів із традиціями, мовою та цінностями.

Тренінгові програми є ще одним важливим інструментом підготовки. Вони мають бути спрямовані на розвиток у студентів емпатії, рефлексії та кооперативних умінь, які, за дослідженнями Горват М. та Кузьма-Качур М., є ключовими для виховної роботи.

Наприклад, тренінги з міжкультурної комунікації можуть включати вправи, де студенти моделюють ситуації, пов'язані з вирішенням конфліктів між представниками різних культур, що допомагає їм розвинути толерантність і вміння знаходити спільну мову.

Такі програми також сприяють формуванню рефлексивного мислення, яке дозволяє студентам аналізувати власний досвід і адаптувати свої педагогічні стратегії до потреб учнів.

Проектна діяльність є ефективним способом залучення студентів до практичної роботи. Студенти можуть розробляти виховні проекти, спрямовані на ознайомлення молодших школярів із національною культурою, наприклад, через створення вистав про українські традиції чи організацію заходів, присвячених культурному розмаїттю.

Такі проекти дозволяють студентам не лише застосовувати теоретичні знання, але й розвивати творчий підхід до виховної роботи, що є важливим у контексті НУШ. Практика в школах, які працюють за принципами НУШ, має бути структурованою та включати розробку уроків із громадянської та історичної освіти, які сприяють формуванню в учнів розуміння зв'язків між минулим і сучасним, а також поваги до національних і загальнолюдських цінностей.

Використання цифрових інструментів, таких як інтерактивні платформи та віртуальні симуляції, дозволяє студентам моделювати виховні ситуації та експериментувати з різними педагогічними стратегіями. Наприклад, створення віртуальних кейсів, де студенти вирішують задачі, пов'язані з вихованням толерантності чи адаптацією учнів до полікультурного середовища, сприяє розвитку їхньої професійної компетентності. Такі інструменти також дозволяють масштабувати підготовку, роблячи її доступною для студентів у різних регіонах.

Обґрунтування отриманих наукових результатів. Отримані результати дослідження базуються на комплексному аналізі теоретичних і емпіричних даних, що забезпечує їхню наукову обґрунтованість. Теоретичний аналіз праць Е. Еріксона, Дж. Міда, Л. Нагорної та О. Сінькевич дозволив встановити, що соціокультурна ідентичність є динамічним процесом, який формується через взаємодію індивіда з соціальним і культурним середовищем. Ці концепції лягли в основу розробки соціально-педагогічних умов, які враховують психологічні, соціальні та культурні аспекти виховання.

Емпіричні дані, зібрані за методиками Горват М. і Кузьма-Качур М., підтверджують, що цілеспрямована підготовка студентів, яка включає діагностику їхньої готовності та розвиток кооперативних умінь, значно підвищує їхню здатність виховувати в учнів толерантність і громадянську свідомість.

Експеримент, проведений у двох педагогічних університетах із залученням 120 студентів експериментальної групи, показав, що використання запропонованих соціально-педагогічних умов, зокрема інтерактивних методів і проєктної діяльності, сприяє формуванню професійних компетентностей на високому рівні. Діагностика за методикою, описаною в джерелі [5], виявила, що студенти експериментальної групи демонструють значно кращі результати у формуванні виховних навичок порівняно з контрольною групою, де застосовувалися традиційні методи навчання. Це підтверджує ефективність міждисциплінарного підходу, який інтегрує теоретичні знання з практичними навичками.

Міжнародний досвід, висвітлений у дослідженні Забіяки І. та співавторів, підкреслює, що інтеграція міжкультурної компетентності в підготовку педагогів є стандартом у країнах із розвиненою системою освіти, що додатково обґрунтовує доцільність запропонованих умов. Використання дистанційних технологій, як показано в роботі Якименко П. та співавторів, дозволяє масштабувати підготовку студентів, роблячи її більш гнучкою та доступною. Ці результати свідчать про те, що запропоновані соціально-педагогічні умови є не лише теоретично обґрунтованими, але й практично ефективними.

Висновки. Результати дослідження вказують на необхідність переосмислення традиційних підходів до підготовки педагогів у контексті вимог НУШ. Традиційні методи, які зосереджені переважно на теоретичній підготовці, не повною мірою відповідають сучасним викликам, пов'язаним із глобалізацією, інформаційною перенасиченістю та культурним плюралізмом. Запропоновані соціально-педагогічні умови дозволяють подолати ці обмеження, забезпечуючи інтеграцію теоретичних знань із практичними навичками. Зокрема, акцент на інтерактивних методах і проєктній діяльності сприяє розвитку у студентів здатності адаптуватися до динамічних умов освітнього середовища.

Однак залишаються виклики, які потребують подальшого вивчення. Наприклад, необхідність адаптації навчальних програм до швидкозмінного інформаційного суспільства вимагає додаткових ресурсів, зокрема фінансових і технічних, для впровадження інноваційних технологій. Крім того, недостатня координація між педагогічними університетами, школами та місцевими громадами може обмежувати можливості студентів для практичного застосування знань. Подолання цих викликів потребує системного підходу, який включає співпрацю всіх учасників освітнього процесу та створення ресурсної бази для реалізації інноваційних методик.

Запропоновані соціально-педагогічні умови відкривають перспективи для вдосконалення підготовки педагогів, сприяючи формуванню в молодших школярів соціокультурної ідентичності, яка поєднує національні цінності з толерантним ставленням до інших культур. Це відповідає цілям НУШ і сприяє вихованню гармонійної особистості, здатної до ефективної взаємодії в полікультурному суспільстві.

Література:

1. Бех І.Д., Журба К.О. Національно-культурна ідентичність у становленні підлітка : монографія. Київ : ТОВ «Видавниче підприємство “Едельвейс”», 2021. 304 с. URL: https://dnppb.gov.ua/wp-content/uploads/2021/10/Bekh_I.D_Index-2021.pdf.
2. Ваврич О. Соціокультурна ідентичність майбутнього вчителя початкової школи як чинник готовності до роботи в умовах культурного різноманіття. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2022. № 33(2). С. 127–133. URL: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6509/educ_2023_071.pdf.
3. Горват М.В., Кузьма-Качур М.І. Soft skills як чинник формування риторичної компетентності майбутніх учителів початкової школи. Вісник наукових досліджень. 2023. № 2(59). С. 45–51. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/4813>.
4. Заредінова В.П. Теорія і методика формування соціокультурних цінностей студентів у закладах вищої освіти : монографія. Київ : ІТЗН НАПН України, 2020. 360 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724221>.
5. Кузьма-Качур М.І., Горват М.В. Діагностика готовності студентів до виховання ціннісного ставлення до людини у молодших школярів // Наука і освіта. – 2017. – №12. – С. 151-157.
6. Силенко Н.В. Організаційно-педагогічні умови формування національно-культурної ідентичності молодших школярів у процесі взаємодії сім'ї та школи : дис. ... д-ра філософії : 011 – Освітні, педагогічні науки. УДУ, 2022. 266 с. URL: https://udu.edu.ua/images/data_file/viddil_aspirant/Doctor_filosofii/Sylenko/Sylenko_dis.pdf.

References:

1. Bekh, I. D., & Zhurba, K. O. (2021). *Natsionalno-kulturna identychnist u stanovlenni pidlitka* [National-cultural identity in the formation of adolescents]. Kyiv: Edelweis. https://dnppb.gov.ua/wp-content/uploads/2021/10/Bekh_I.D_Index-2021.pdf
2. Vavrych, O. (2022). *Sotsiokulturna identychnist maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly yak chynnyk hotovnosti do roboty v umovakh kulturnoho riznomanittia* [Sociocultural identity of the future primary school teacher as a factor of readiness to work in conditions of cultural diversity]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*, 33(2), 127–133. https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6509/educ_2023_071.pdf
3. Horvat, M. V., & Kuzma-Kachur, M. I. (2023). *Soft skills yak chynnyk formuvannia rytorychnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly* [Soft skills as a factor in the formation of rhetorical competence of future primary school teachers]. *Visnyk naukovykh doslidzhen*, 2(59), 45–51. <https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/4813>
4. Zaredinova, V. P. (2020). *Teoriia i metodyka formuvannia sotsiokulturnykh tsinnosti studentiv u zakladakh vyshchoї osvity* [Theory and methods of forming sociocultural values of students in higher education institutions]. Kyiv: IITZN NAPN Ukrainy. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724221>
5. Kuzma-Kachur, M. I., & Horvat, M. V. (2017). *Diahnostyka hotovnosti studentiv do vykhovannia tsinnisnoho stavlennia do liudyny u molodshykh shkoliariv* [Diagnostics of students' readiness to foster value-based attitudes toward a person in primary school pupils]. *Nauka i osvita*, 12, 151–157.
6. Sylenko, N. V. (2022). *Orhanizatsiino-pedahohichni umovy formuvannia natsionalno-kulturnoi identychnosti molodshykh shkoliariv u protsesi vzaiedodii simi ta shkoly* [Organizational and pedagogical conditions for the formation of national-cultural identity of primary school pupils in the process of interaction between family and school] (Doctoral dissertation). UDU. https://udu.edu.ua/images/data_file/viddil_aspirant/Doctor_filosofii/Sylenko/Sylenko_dis.pdf

УДК: 378.018.8:373.5.011.3-051:78]:78.087.6:781.6]:78.071.1Leo(045)

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-9\(49\)-1759-1786](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-9(49)-1759-1786)

Гусак Владислав Анатолійович кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, <https://orcid.org/0000-0002-9237-9681>

Балдинюк Дмитро Іванович заслужений працівник освіти України, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, <https://orcid.org/0000-0003-4047-7877>

Волошин Петро Миколайович заслужений працівник культури України, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, <https://orcid.org/0000-0003-4047-7877>

Мазур Тетяна Сергіївна викладач кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, <https://orcid.org/0009-0002-9849-2295>

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІТИЧНОГО ЕТАПУ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НАД ВОКАЛЬНО-ХОРОВОЮ КОМПОЗИЦІЄЮ (на матеріалі хорових мініатюр М. Леонтовича)

Анотація. У статті висвітлено особливості аналітичного етапу самостійної роботи майбутнього вчителя музичного мистецтва над вокально-хоровою композицією. З'ясовано, що складність і комплексний характер диригентсько-хорової підготовки здобувача вищої освіти у сучасних освітніх реаліях обумовлюється її поліфункціональністю. Диригувати – тобто керувати й управляти учбовим хоровим колективом чи вокальним ансамблем під час виконання музичного твору студент може лише за умови глибокого всебічного знання хорової партитури, чіткого внутрішньо-слухового уявлення про те, як вона має прозвучати. Проведений музикознавчий аналіз двох хорових мініатюр М. Леонтовича «Щедрик» і «Пливе човен» є матеріальною основою, «фундаментом» цілісного, стилістичного, виконавського і художньо-педагогічного видів аналізу музичного твору та характеризує особливості проходження зазначеного етапу. Виявлено, що аналітичний етап передбачає детальний

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>